

AVANTGÁRD DON QUIJOTE

Beszélgetés Torjay Valter festőművésszel

azt akkoriban találóan hívták. Ennek köszönhető, hogy szimbolikus kompozícióim mellett készülő táj- és enteriorképeim, aktjaim, portréim sem pusztán "látványok", a dolgok lelkét keresem bennük is. Ez ma lényegében avantgárd művészet: nem divatos, háttérbe szorított, nem hajlandó a hivatalos modernizmusnak megfelelni, a média sem kultiválja – tehát valóban "öldalatti". Vannak azonban, akik kedvelik és egyre több fiatal kolléga fedezi fel hagyományos gyökereit.

Egy összegző és egyben visszatekintő kiállításra készülsz az ősszel Szombathelyen. Hogy látod, miben változott, és miként alakult át festészeti gondolkodásod az elmúlt két évtized alatt, mióta pályád elindult?

Valójában csak az elmúlt hat évből próbálok majd valamit bemutatni ezen a kiállításon. Az utóbbi években talán valamivel színesebbé, helyenként expresszívebbé vált a stílusom, kevesebbet óvatoskodok. Az alapok azonban alig változtak: ma is a régi nagyok a mérce számomra, a humánus művészet. Az elidegene-

Mosokonyha 2000. (olaj)

dést elváró, modern akadémizmus nem az én utcám.

Az elmúlt években építkezél, új lakás, új műterem. Ez a környezet véglegesnek tűnik. A művészetedben ez a változás jelent majd valamit?

Talán annyiban, hogy néha nagyobb formátumban is gondolkodhatok. Így készült el "Péter és tanítványai" című, közel kétméteres munkám, mely expresszívabb a megszokottnál. De ez nem lesz általános, a mai "nagy kép"-divat ugyanis kevésbé érint. Jobban elérek, de a Pázmány utcai, régi műterem ma is hiányzik. Házunkat a nekem kedves, jórészt lebontott, régi épületek szellemében díszítetem Káldi "Titi"-barátom és nagyapja, Horváth Imre bácsi felbecsülhetetlen segítségével. Most az ő házukon gondolkozunk.

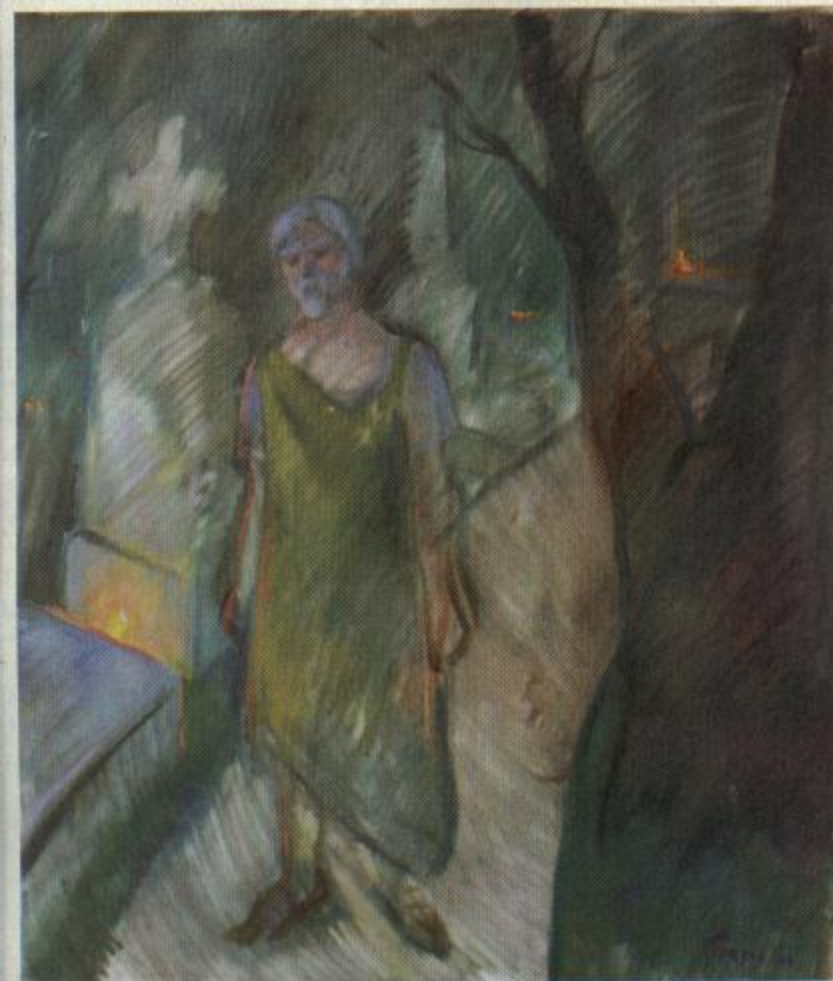
Eléggyé különálló az a fajta festészet, amit művelsz. Pályád során voltak próbálkozásaid, hogy hasonló szemléletű társakra találj, a kezdetekkor Oroszy Csaba, majd Gulyás Zsolt, most legvégül a fiatalabb nemzedékből Némethy Balázs és Rónaszéky Linda. Szükségszerű ez az elkülönülés?

Igen, az utóbbi években ez világossá vált. Oroszy Csabával nem volt közös kiállításunk, szép ifjúkori, bohém napokat töltöttünk együtt. Linda és Balázs nagyon tehetséges, kedves fiatalok, de útjaik különböző irányba vezetnek. Zsolt az én emberem, éppoly tántoríthatatlan Don Quijote, mint én, csak sajnos Pesten él. Mégis sikerült összehozni egy-két közös tárlatot. Barátságunk 1984 óta töretlen. A mai művészcsoportokat egyébként már nem a stílus, inkább az érdek tartja össze.

Sok mindent letettél az asztalra szűkebb környezeted számára, mégis mintha a kellő elismerés és megbecsülés nem társult volna hozzá. Ez az anakronizmus csak neked tűnt fel?

Nem, másoknak is. Azt mondhatnám, hogy ifjabb éveimben jobban megbecsültek. Csak aztán ezért, azt hiszem, többen féltékenyek lettek. Amikor pedig néhány műemlékvédelmi és művészeti kérdésben véleményt nyilvánítottam, ez konkrét ellenségességgé vált. Több helyen éreztem, hogy nem látnak szíve-

sen, ezért többit állítottam ki a megyén kívül. Sikeres volt. Kanizsán például egy képemet el is lopták, Pécsen pedig többen méltattak, e nagyvárosban a médiának volt ideje rám. A képeimet nézték és nem engem. Mint művész, vagy művészettörténész itthon nem sok támogatást kaptam, olyant biztosan nem, melyet meg ne szolgáltam volna. Művészként díjfüggő kiállításokon elvből nem veszek részt, mert ez tisztán kapcsolatok kérdése. Szerintem a művészet nem agárv verseny, ahol helyezéseket kéne adni. A régi temetőt védő egyesületem szokott kapni egy kis támogatást és ennek nagyon örülök. Az évek során egyébként több városvédelmi elképzelésemet vették át és valószínűleg meg mások, akiknek megvolt erre a lehetőségük. Örültem, mert nekem nem az a fontos, hogy bekerüljek Szombathely "aranykönyvébe", hanem, hogy néhány jó dolog sikerüljön.

Szent Márton Szentmártonban 2004. (olaj-vászon 59x51 cm)

Műteremben